

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
504-060.
Конто почт. шлян. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.

Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полученем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 3-90 зол.
Чвертьрічно 15-00
Піврічно 30-00
Річно 60-00

ЗА ГРАНИЦЕЮ:

В Америці 1 долар, фран-
ції, Голландії, Бельгії 20 фр.
фр., Чехословаччині 30 ч. н.
— в усіх прочих краях по
7-50 зол.

Телеф. Редакції 229-41.
Друківні: 227-26.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ

ЦІНА ОДНОГО ПРИЖИРНИКА

20 сот.

У Лондоні вирішать становище до Німеччини.

ПОЗИЦІЯ „ЛЮКАРНЕНСЬКИХ ДЕРЖАВ“ НА ПАРИСЬКИХ НАРАДАХ.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Нарада представників держав, що підписали Люкарненський договір, відбулася вчора передполуднем у міністерстві закор. справ і тривала 3 години. Французькою делегацією проводив мін. Фланден, англійською — мін. Іден, бельгійською — прем'єр ван Зеланд, італійською — амб. Черутті. Отвараючи наради, мін. Фланден заявив, що завданням конференції є обмін інформацій та поглядів; ніяких рішень не буде до сесії ради Ліги Націй. Він відкинув французьку тезу — що саме, що у парламенті. Також і ван Зеланд домагався пристосування постанов Люкарненського договору про поміч; становище Бельгії є посереднє між французьким та англійським. Англійська делегація не заявила свого становища, італійська обмежилася до ролі обсерватора. Припускають, що Італія виявиться зі зобов'язань, яких піднялася у Люкарно; її становище — булб не-мале на випадок протинімецьких санкцій. Тому французька дипломатія вваже німецьку справу з обсерваторською.

НАРАДИ ПЕРЕНЕСЛИ ДО ЛЬОНДОНУ

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. На другій, вечірній, нараді рішили продовжувати наради в четвер у Лондоні. Урядовий комунікат, що це стверджує, повідомляє також, що британський уряд запропонував представникові Ліги Націй скликати засідання Ради Ліги до Лондону, після наради „люкарненських держав“. Міністер Фланден відіде в четвер до Лондону; Бельгію заступатиме там прем'єр Ван Зеланд, Італію — амб. Гранді. З цієї причини засідання комітету 13-гох знову відложили — відбудеться воно у Женеві щойно після льондонської сесії Ради Ліги.

ЧОМУ?

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Ініціативу до перенесення наради до Лондону дала виключно британська делегація з ось-якої причини: Фланден поставив як передумовину переговорів з Берліном евакуацію німецьких військ з Надренії; Іден не міг вняти до його домагань становища, бо через це був би переступив повноваження, які

дістав від свого уряду — наразився би на дезавування, як недавно його попередник Гор за те, що прийняв париські пропозиції. Щоб цього оминути, хоче він підчас наради постійно мати змогу порозуміватися зі своїм урядом. Перенесення наради до Лондону вказує з одної сторони на вагу ситуації, з другої — на збільшення британської відповідальності за долю Європи. Можливо, що на перенесення наради до Лондону вплинув і такий мотив: Німеччина ледви чи погодилася би вислати делегацію до Женеві; до Лондону вислалаб рідше, тим більше, що моголоб це зробити під покришкою наради з британським урядом у справі морського договору.

ВІДГУК У НІМЕЧЧИНІ

Нагає вирішення париської наради представників держав, що підписали Люкарненський договір, відложити засідання ради Ліги Націй та перенести його до Лондону прийшли в Берліні з задоволенням. Німецькі політичні круги всетаки переконані, що положення даліше незвичайно поважне.

„Дайтше Альгемайне Цайтунг“ виражає, що німці завдали смертельний удар духові Версая і прочистили шлях для правдивого мира. Берлінська „Германія“ пише, що ролі обсерватора, яку прийшла на себе Англія і корисна і безпечна. Підкреслюючи значення німецької пропозиції повороту до Ліги Націй „Германія“ пише: „Англія зійшла би проти всіх своїх традицій, якщо не вчинила би всього, щоб увести Францію на шлях розсудку. Офіційний „Фелькшер Беобахтер“ зазначає, що Німеччина домагається лише зміни „нелюдського диктату“ та щоб відділити договір Ліги Націй від ідеї версайського договору, бо саме з цієї причини в нинішніх умовах жевельська дискусія над ревізією може покінчитися тільки „версайськими помилками“. Промови мін. Ідена називає „Фелькшер Беобахтер“ спокійними і розважливими.

НОВЕ НАРУШЕННЯ ДОГОВОРІВ?

ПРАГА, 11. 3. ПАТ. З Берліна доходить вістки, що німецький уряд думає знести умови розв'язання рік Ельби та Одри.

„За майбутнє мира в Європі“.

НОВА ЗАЯВА ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Вчора пополудні прем'єр Сарро аложив у палаті послів заяву уряду до незалежних потягів Німеччини; мін. Фланден по-торив її у сенаті. Покликаючись на опінію інш. люкарненських держав, франц. уряд відкидає німецькі закиди, буцімто пакт зі СССР не давось погодити з Люкарном та заявляє, що цей пакт не є спрямований проти Німеччини. Всі закиди мін. Берлін висунути перед гасийний трибунал. Наруюючи демілітаризацію Надренії, Німеччина ослаблює безпеку Франції та ставить під пугайний знак будучизну мира в Європі. Франція не хоче вертатись на шлях військових союзів і пристіпів зброєнь, бо тоді вилав би війну той, хто до неї ліпше приготований. Франція віддасть свої сили до розпорядження Ліги Націй виключно на те, щоб не допустити до катастрофи для європейської цивілізації. Робимо це під умовиною, що всі члени Ліги нас піддержать. Тому що Гітлер звернувся безпосередньо до французького народу, і ми визнаємо німецький ларід, застановитися над відповідальністю, яку бере на себе супроти історії. Ми ніколи не хотіли й не хотітимемо нарушувати свободу й честь німецького народу. Ми не хочемо трактувати німецького народу гірше, ніж інші народи. Ми згодні з німецьким урядом у тому, що французький ларід не мав би ніяких користей з нужди німецького народу. Ми згодні співпрацювати у вигукнуванні засобів, що забезпечать існування 66-

мільоновій німецькій нації, яка — як сказав Гітлер — живе на за-бідній землі. Але питаємо: Чи шлях до цього веде через обсадження землілітаризованої смуги? Франція не може переговорювати з Німеччиною, доки вона не пошанує міжнародного права.

Свою промову закінчив Сарро закликом до французького народу:

„Зачинається гра за майбутнє мира в Європі. Франція вірна своїм традиціям, мусить однудуш-но стати в акції, що її веде в обороні мира“.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Тутешня преса підмічує, що вчорашня промова Сарро куди лагідніша від першої.

ФРАНЦІЯ ГОТОВА ДО УСТУПОК?

ЛОНДОН, 11. 3. ПАТ. Як подають з офіційних кругів, мінімум, на яке Франція моглаб погодитись, булб ось яке: Німецький уряд мусів би підписати договір, гарантований Великою Британією та Італією, у якому зобов'язався би не будувати фортифікацій у смугі, яка до тепер була демілітаризована. Новітні змоторизовані війська — мовляв — посуваються так скоро, що сама присутність залог у Надренії маловажна; а всеодно армія неоперта на фортифікації, безсила.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. „Евр“ твердить, що англійський уряд згантає французького, чи він погодився би на такі умовини, якщоб Німеччина пішла ще і на інші уступки. Як поворот до Ліги Націй або повітряний пакт.

Трудися і шати, а не зазнаєш біди!

каже українська приказка, тому складай свої ощадності в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“

у ЛЬВОВІ, вул. РУСЬКА ч. 20.

де крім звичайних відсотків зможеш дістати ще й премію за ощадність у висоті 25—100 зол.

„Совітські козаки“.

Львів, 11. березня 1936.

Гумористика тих двох сів поруч себе — походить із того „вечернього джерела гумору, яким є совітська дійсність та взагалі весь московський більшовизм. „Совітські козаки“ — це такий самий парадокс, як п. Літвінов у Женеві, як червона армія у ролі гаранта французького імперіалізму, як титули „червоних маршалів“, як військові ступні, як воти у школах і мушкетер для урядовців. Це вся та дивовижа, на яку складається більшовицька фразеологічна тротадрація, що виклинає все те, що було перед жовтою революцією, — поруч із цюраз більшовицькою адопцією всіх старорежимних режисантів. Почалося, як відомо, від привернення права громадянства вислову „родина“ (батьківщина) і „патріот“; це було в часі найбільшої небезпеки війни з Японією з приводу манджурської експедиції та ліквідації совітських впливів і совітської власності у далеко-східній заляпанці. В обличчі загрози територіїальної цілості Совітів до російського партіотизму призначалися одяково — Мілюков що й Сталин. Швидкою ходою пішло освідомлювання спантелених більшовицьких лизів, що раз вони російські патріоти, то й повинні підчинятися усюмо, чого намагає російський патріотизм, якому перечать різні перемітки в пересуді із першого десятиліття червоної революції. Дійшло врешті до того, що сьогодні вложено намордник на тих совітських письменників, які що недавно були у найбільших ласках совітської верхівки, які папалюжили „гнилий захід“ та заганяли до могилы Хвильових за їх поклики до спільноти з західною культурою. Від погрожування всієї Європи революцією, що її понесуть на своїх багнетах червоні воляки, — докотилася більшовицька до насильствования Петра І. у пропаганді „західництва“, при чому те західництво у практичній совітській інтенпретції виглядає в той спосіб, що постепено воскрешається всі зовнішні познанки передреволюційної царської Росії, а тією, очевидно, рішучею, що царська охрана у порівнанні з ГПУ це була дитяча забавка, та що добробут в часів Романових у порівнанні з нудною часів Сталина був недосляжним сьогодні раєм.

„Совітські козаки“, це останній подяк новородженої „генеральної лінії“ Сталина. Та „генералізація лінії“ така загальна, що коли це недовго кубанця чи донця, якого схоплює у козацькому мушкетері та який гордо признавався, що він „козак“ — розстрілювали, а нині кубанців і донців зодягають у парадні мушкетери, шиті по старим історичним зразкам, складають із них „делегатів“, воляють на шокан до Москви і розписуються на передових місцях у „Правді“ та „Известіях“ про такі чудові питомості козаків, як дисципліна, відвага і рішучість, — передачі сьогодні до сформованої червоної армії. Коротко кажучи совітська влада реститує тепер козацьку кичоту, вважаючи, що населення Дону, Кубані й Тереку підє на гачок компліментів про козацькі чесноти і дасть червоній армії високоавартиного ролика, який буде битись за „нашу родіну“, забуваючи, що битись за експансію своїх катів, за закріплення свого невітільницького стану. Бо нема мабуть, двох думок, що відновлюючи козацтво — совітська правління не відновить стирхих козацьких правділ, аварианів і козацтва як окремих суспільним станом, не поверне Козацтвом Козаків — во-

го автономічних — не навчили про самостійність — прав.

1.500 їздців-козаків, дощів і терців, дефілювало у Миллерові на Дюппіні перед Ворошиловом, який разом отав покровителем козаків. Творяться „клуби Ворошилова“, які надають титул „Лідер Ворошилова“, що має бути більш-менше такою почесною для кубанців чи терців, як „дослужений артист Республіки“ для російських акторів чи співаків. Совітська преса дістала наказ вести таку саму демагогію у користь козаків-кіннотців, як кілька літ тому вела демагогію проти всіх родів козачого війська, проти самилування козаків до воляцького ремесла, проти всіх прикмет воляцької вдачі козаків.

Очевидно, це тільки ще один засіб рятувати свою загрожену позицію. Хтось може сказати, що це поведінка розумна і аргумента. Однак нема розуму і аргументів у таких тактичних ходах, які мусять скінчитися банкрутством: бо правдою є, що московські більшовики борються не гірше членів Союзу Російсько Народу — принципів недоторковості державної території та принципу її неподільності; але й правдою є, що правління більшовиків є нероздільно зв'язане з системою гнету та одіорхічної диктатури і що у такій системі

немає місця для лібералізму ані супроти окремих національних ані станових тенденцій. Совітським правителям може вистаєти у теперішній важкій міжнародній ситуації, щоб „перетворити козачу людність у могутню резервату червоної армії“ („Прода“ з 19. II. 36.), але торочити про „чесну працю козаків-козаківників“ і про заслуги козаків для „козачого ударництва“ — це значить бавитися у бляф, який не переконує козаків і який не перемінить дійсності. Козацький Крив знищено вогнем і мечем. Регулярною військовою карними експедиціями здушили московські більшовики свободолюбні змагання козаків, які випливали чи то з привабливості до становак привілеїв чи зі свідомості національної окремішності та привабливості до історичної традиції. Це останнє торочиться головно української Кубані, яка по героїськи боролася і по „вишній“ дель не помиралася з червоною окупацією. Ані винищення цілих осель, ані переселення десятків тисяч кубанців, терців і горців із Кавказу на Сибір, ані колонізація Кавказу московськими пришельцями не зломало гордого духа синів тих гір, а який алмаз безсмертна легенда Прометей. „Совітські козаки“ будуть козаками, але „школи не стануть совітськими.

а справах торговельної політики: переваги для кривих сирівців (лег, товщі, нові) і стандартизації хліборобського вивозу. А щодо хліборобського вивозу пригадуємо, що трудящі зв'язані з ним зникнули би, якби населення, обтяжене публічними тиграми і картелевими цінами, перестало недоїдати. В 1931 р. вивезли тільки 1.281.000 кг. жита за смішно низькою ціною. Якби населення краю могло їсти щодня 11 грамів хліба більше або ще краще, тоби сільське населення не амушувало севеєстратор до надвальної продажі, само могло би їсти щодня 15 гр. хліба більше й експорт жита був би зайвий.

ІНВЕСТИЦІЇ.

Предліментар бюджету заповідає уже дещо, що пічне залізничні і поштові інвестиції у квоті 90 мільонів зол., надто віцепрем'єр заповідає більш; інвестиції в квоті 225 мільонів зол. У зв'язку з цими інвестиціями і справою внутрішнього ринку хоч як сенатор та українська присвятити кілька слів дуже важливій проблемі східних земель. Відкриваючи господарську наразу 28. лютого ц. р. віцепрем. Каніковський заявив: „В ділянці промислової продукції добування таких важких матеріалів як камінь вугілля, кокс, залізо, сталь і цинк сконцентровано в західних воевідствах. На цьому самому терені зосереджується понад 80 проц. продукції цукру, цементу, соли, виробів металевих, електротехнічного, текстильного і паперового промислу, продукції вали і цегли. Тут є понад 80 проц. газівень і водотягів; тут працюють металургійні печарні, тут найкраще розвинена мережа залізниць і трамваїв, тут існує понад 80 проц. друкарень, культурних і здорових укладень і тут акції працюють та творять будівельні позички. В цій частині Польщі продають майже 70 проц. цілої внутрішньої консумції цукру, 67 проц. тютюну, 64 проц. сирничок, 93 проц. електричної енергії, 80 проц. штучних погноїв і хліборобських машин, понад 80 проц. заліза та понад 95 проц. кави і чаю.

Але існує велика держава — друга Польща, невідділена митним муром, ні прогібіцією. Це є центральні східні воевідства. Їм мусить здобути промислово продукцію західної Польщі. Вони бажать нязімової товарної вимини мусять брати участь у будівельних кредитах і в державних інвестиціях та в експортній допомозі. Ці центральні і східні воевідства мають право до розвитку і до таких полекш, які не раз давали і даємо чужим народам і суспільностям.

Під цю програму підписуюся обома руками. Пішуся, що по кільканих роках хлібного шляху, уряд наразі зачинає розуміти зростаючі потреби сходу і зв'язати з цим державний інтерес. Для ілюстрації диспропорції, які повстали між сходом і заходом держави та щоб підкреслити помилки в дотепершній, не лише господарській політиці, подам ще такі задачі.

Густота хліборобського населення на полудневому сході має свій рівноважник вже лише в Японії між Осакою і Кобе з тією різницею, що тамошній японський клімат дає два повні збирання до року. Щоб дрібні господарства у Східній Галичині могли забезпечити життя родини, треба би спроводити з інших держав удесятеро такий великий запас землі, який має ця територія.

Дещо краще виглядає справа у східних воевідствах. Там на 100 хліборобів випадає не 475 га як у західних воевідствах, але 575 з цією різницею заввагою, що у протилежності до західних воевідств земля є лише 40—50 проц., отже куди менше, ніж у західних і центральних воевідствах.

ЗАНЕПАД ГОСПОДАРСТВ.

Господарсько-рілнничі умовини залежать не лише від ґрунту, клімату і праці, але і від капіталу. Найбільша праця не є продуктивна без інтенсифікації капіталу.

Відношення капіталу на сході ілюструють такі числа: на Поморі і в Познанщині кількість сільських мурованих домів — 71 проц.; в Конґресівці — 11,5 проц.; в Галичині — 5 проц.; у східних воевідствах 1,4 проц. Доми з аснєтрянним дахом у Познанщині і на Поморі не 73 проц. всіх сільських домів, у східних воевідствах лише 4,4 проц. всіх сільських домів; 15 проц. господарств на Поліссю, 16 проц. на Волині і 19 проц. господарств у станиславівським воевідстві це господарства без корів; 30 проц. господарств на Поліссі, 28 проц. господарств на Волині і 39,5 проц. господарств у станиславівським воевідстві — це господарства без одної сільської скарбонки, про яку говорив ген. Галіца, себто без одної свині.

В західних воевідствах випадає на 1000 км² 82—111 км. залізних доріг, на полудневій сході

Державна політика й українські потреби.

Промова сен. Остапа Луцького 9. березня ц. р. на пленумі сенату підчас загальної дискусії над бюджетом на 1936/37.

Висока Палато! Знову маємо в наших руках велику книжку бюджетового предліментаря, з якої можна багато довідатися про завадання, які перетрала на себе держава і про фінансові засоби, при допомозі яких ці завадання сповниє. З цієї книжки можна багато навчитися про управу державною. Бюджетова комісія, до якої я належав, ствердила, що міністер скарбу поробив повалити опадливості в бюджеті, витягнув до бюджету фонди, які дотепер не входили туди. У скарбовій законі обмежив власну свободу т. зв. вірсамі, а попередбаченні впливи призначив передовсім на сплату зобов'язань державного скарбу. Це велик позитивні привмети предліментаря, це дальший крок до майбутньої кодифікації бюджетового права.

Предложеной предліментар бюджету має перетворити ту велику примету, що він по всій йогоїрності є реальним бюджетом і аринтований у значайних видатках. Такий бюджет є забезпеченою постійною валютою і запевняє, що бодай уже відтепер звичайні видатки держави не будуть відчас року вискакувати поза рамки бюджету і до вже поза нами час механічного та наглого, отже найшкідливішого рівноваження видатків держави.

МІЛІОН ДІТЕЙ ПОЗА ШКОЛОЮ.

Але щасливо освітлений рівень бюджету є на жалю більше ніж прикрій, це похмура картина. Мільон дітей мусить залишитися поза загальною освітою через недостачу шкіл і учительських етатів, фахово шкільництво загамоване, наука і мистецтво не знаходить у державнім скарбі майже єдиного свого месенця, вимір справедливості зв'язано з такими високими оплатами, що є майже недоступний для сірого, звичайного громадянина. Нечисленні державні і недержавні дороги не можуть діждатися консервації; ріки і гірські потоки будуть далі лютувати по урожайним чорноземі змужденілого селянина і акції жити засаду про набуті права. Навіть міністер військових справ сказав заву в собі, що дальші перегони світових зброєнь можуть змусити його до шукання надзвичайних доходів на конечні потреби оборони держави.

НАДМІРНІ ТЯГАРІ.

Тимчасом суспільне господарство вже агинається під надто високими тягарями державного скарбу, господарської і територіальної самоуправи та суспільних чинитів. Справді живемо в часі, коли публічні обтяження забирють 40 проц. суспільного доходу і ця диспропорція руйнує суспільну господарку. Крім того контингентований і сліпий, отже несправедливий вимір тих обтяжень, ще більше поглибив зло і ще більше підкопав лояльність громадян до скарбового закону та їх віру в лояльність державної адміністрації супроти власних громадян.

Такий дійсний стан вимагає справедливого вирівнювання і негайної обниження публічних чинитів взагалі і державно-скарбових оплат та самоуправних зокрема, обмеження функцій держави і територіальної самоуправи щодо того, щоб вони зайво не встрявали в суспільне і господар-

ське життя. Слід теж упростити державну адміністрацію і припинити господарську політику держави, яка від 1929 р. зачинає набирати посилку державної пальнової господарки. Державні продукційні завадання не відтяжили наслід суспільності від оплат до держ. скарбу, так само як і самоупр. завадання публ. ужиточності перемінялися майже загальною в люкративні джерела доходу для міст.

ЗА НОВУ ЛЮДИНУ.

Всі числимося з фактом, що живемо в часах великого соціального, господарського, світогосподарського і морального перелому. Числимося з тим, що обективні умовини господарського лібералізму поважно захитались, що сучасний світ шукає підкресленого суспільний характер продукції, вимини і консумції. Але теперішня реалізація гасел меркантилізму, передовсім марксистівсько-ленінівського соціалізму, як господарського світогосподарського т. зв. тотальної держави і пальнової державної господарки теж не є ідеалом, принаймні не нашим, себто українського громадянства у Польщі. Не хочемо бути жертвою капіталістичного визиску ані теж згуртованою твариною в руках державної, зрештою достойної бюрократії, яка плятує ціле життя. Жива і вільна людина, об'єднана в добровільних суспільно-господарських організаціях, одним словом доктрина і добра кооперативна практика найкраще відповідає нашій ментальності та новоюсталому усусільненню всіх господарських процесів.

Ми переконані, що лише поза тотальною державою може існувати усусільнений, але вільний громадянин у сильній державі.

Добре розуміємо риск державного скарбу при зменшенні публічних тягарів, але міркуємо, що довготривала неперевернена послідовно дефляція, яка не торкається всіх елементів продукції, не може бути успішною і зроджує новий риск може ще грізніший для нашої дійсності. Домогавши зменшити тверді і за високі кошти продукції обіймає не лише публічні тягарі, але і надто високу відсоткову стопу, яка у великій мірі залежить від політики Польського Банку і державних банків та від безпосередньої інтересів держави на грошовім ринку. Слід зменшити теж надмірно високі ціни скартелізованого промислу, якому уряд дав різні привілеї, ексклюзивно аж до підвищення ціни на внутрішньому ринку. Обниження публічних оплат, відсоткової стопи і скартелізованих цін це шлях, щоб збільшити покупну силу села та оживити ціле господарське життя.

Уряд мусить постійно журитися про додатне сальдо торговельного білянсу, бо воно рішає в Польщі про рівновагу платничого білянсу держави. На жалю, 2/3 експорту Польщі це плоди землі, а не людської праці. Тому пересічна вартість 1-привезеної тони в 1935 р. сягає 334 зол., вивезеної лише 68,8 зол. Всі розуміємо вивозові труднощі і розміру доцільність дампінгового вивозу. Підвищення покупної сили та упростення внутрішнього ринку має першорядну вагу. Хліборобська і споживча кооперація можуть і мусять відіграти тут першорядну ролю. Крім того українське громадянство піддержує такі вимоги

ді 53, а в східних воєводствах лише 21 км. за-
вмище на 1000 км². Тому і віддалення від най-
ближчої залізничної станції до 10 км. обіймає
майже цілу простору км² у західних воє-
водствах, а лише 55 при просторі східних воє-
дств. Коли в західних воєводствах є 2 при-
місцевості, віддалених від залізничної станції
від 10 до 20 км., у східних воєводствах є аж
аж 30 при.

На 1 км. битого шляху припадає в західних
воєводствах 3—4 при. км., в Конотині 14 км²,
то в східних воєводствах 72,3 км². Коли пере-
сична продукція жита в роках 1927—31 на ме-
шканця в Познанщині і на Поморі сягала 414
кг., пшениці навіть 116 кг., тоді ця сама про-
дукція жита і пшениці на мешканця у східних
воєводствах сягала лише 211,50 кг., отже на по-
ловину менше. Ця справа виглядає куди гірше
в Східній Галичині.

Кращі умовини збіжкової продукції в По-
нанщині і на Поморі, замілі капітали на
сході, недостача комунікацій, лихварська до-
рожня гроша і промислового товару — при-
чиняють цінах на продукції східного сел-
ства можливість інтенсифікації східного хлі-
боробства. Навіть цивільні і військові осадни-
ки на сході з більшими капіталами, яких не
має ніодні селяни автохтон — не можуть
сплатити довгів і як слід господарити. 50 при.
власної продукції в східних воєводствах йде
на власну консумцію; готівкові прибутки зроз-
кочних господарств у східних воєводствах є 60
при. нижчі від середнього готівкового доходу
різних господарств у західних воєводствах.

ПОКРИВЛЕНІ СХІДНІ ЗЕМЛІ.

Коли візьмемо на увагу всі елементи ріл-
ної господарки, то виявиться, що і східні воє-
водства мають уже 30 при. хліборобського пере-
населення і є властиво поза ринком збуту та
купця.

Хліборобське перенаселення на сході теж
має ненормальні ціни землі, знічі, ніж на за-
ході.

Увесь польський промисл зосередився на
найбільшій заході держави і населення схід-
них воєдств не може з нього користати на-
віть на із резервуару підчас сезонного безро-
б'ття. Міста на сході — малі і мало їх, тип та-
мощного купця — найгірший і найпримітив-
ніший. Пересічний оборот торговельного під-
приємства на цих землях менший на 50 відс.
від обороту таких самих підприємств на захо-
ді. Міста на сході не зростають. Населення міст
у великому воєдстві зросло за 1921—1931
на 0,3 відс., у Тернопільщині на 0,6 при., у Ста-
ніславщині знову на 0,2 при., а на Поліссі
на 1,6 при.

Так виглядає східна дійсність. У цих об-
ставинах неможливо ніяка суспільна дифере-
ціяція, сільський хронічний голод добре відомий
і на Підкарпатщині і на Поліссі.

Великою підмогою добробуту тих земель
може бути не тільки робота ружа, але і зважени-
й голова автохтонного українського населен-
ня. Його великі умови зібжності. Його продже-
ний гін до аристократизму свого внутрішнього
і зовнішнього життя. Не є це припадок, що
українська кооперація дуже легко організувала
на Поліссі і на Волині яких 500 сільських ко-
оператив різного типу, ведених самими місце-
вими селянами. За ту працю вже рік тому про-
снано з тих земель українські кооперативні цен-
трали. Не припадок це теж, що саме на цих зем-
лях розвиваюся найкращий народний промисл
с багате на старій культурі основане народне ми-
стество і що саме в останніх роках з найбільшою
нужди українського народу на східній Волині
виринає Самчук, автор волинської трилогії,
що найменше такої глибокої як „Мужики“ Рей-
монта, що з нашого поліського села виріс доб-
рий поет Влизько, якого розстріляли банди
з націоналістичним ухилом і що з лемківської
землі дістали ми теж доброго поета Антоновича.

ЩО РОЗУМІЄ ВЕСЬ СВІТ.

Цим землям треба дати освіту, бо етатфе-
бетизм на сході саме найбільший; надто вели-
ка частина дітей без школи з цілого міліона
припадає саме на ці воєводства. Але що най-
важливіше: цілий світ розуміє, що освіту кожний
нарід засвоює собі у рідній мові. На сході, де
від віків переважає українське населення, нема
ні одної державної української школи. Навіть
православну релігію починають там у всьодній
школі викладати нашим дітям по польськи. Я-
кий сенс має така шкільна політика? Аж не
можуть, що переходить польську школу му-
суть зустрітись в українських перекладах з
„Іліадою“ й „Одіссеєю“, Горцієм і „Божеською
Комедією“, „Фавстом“ і „Паном Тадеєм“, з
„Пісню про Ролана“ і Шекспіром з історією

ТАКОЖ ДЛЯ

ДИТИНИ, МАМОЇ
ЦЕ МИЛО ДЛЯ ДЕЛКАТНОЇ
ЦЕРИ, ЯКЕ САМА
ВЖИВАЄШ

України та української літератури. Мої панове!
якія держава не може перетравити занадто ба-
гато фікцій і дурниць!

Увесь світ розуміє, що для дрібного селян-
ського населення найбільше відповідною фор-
мою господарської організації є господарська
кооперація і що вислід цієї кооперації є най-
більш, коли до ридану можна вітнути цілу
скачу традиції та національної амбції. Тимча-
сом, як я це вже сказав, на східних землях у-
сунули цілу ерархію української кооперації.

ЯК ЗБІЛЬШИТИ ПРОДУКЦІЙНУ СИЛУ.

Висока Палато! Так, східні землі потребують
засобів на шляхи, залізничні, пошту, воєних ме-
ліорацій, рентовних господарських інвестицій;
кожний грін витрочений на таку цілу дасть най-
кращі вислди для загального добра, віднесе по-
купку силу тих земель, уведе в рух органічно фа-
бричні димари на заході та органічно злівадує
промислове безробіття, а треба зрозуміти, що і на
цьому відтинку життя державна польська рація
є спільною рацією з українським народом, що
від віків мешкає на цих землях. Ця правда му-
суть бути гаслом цілої державної політики на Сході!

Не забуваймо, що східні землі лежать над
зовітським кордоном і що Комітети добре вико-
ристовує господарську нужду тих земель для но-
вих нових негосподарських цілей. На терені пів-
денно-східних воєдств відбуваю сам україн-
ський варід гать проти Комітерну. На Волині
і Поліссі гірше. Там хоче зити тільки вода. Сво-
єрідна політика загальної адміністрації на По-
ліссі й Волині оперла цілу свою державну рацію

ШАВНИЦЬКА ЮЗЕФІНА

приспшує реконвалесценцію після запалення
одегічної.

Нова позичка на зброєння?

У півторок сенат розглянув і прийняв бюджет
міністерства військових справ, справедливості,
пошти і телеграфів та комунікацій. Бюджет міні-
стерства військових справ реферував сен. Зайиць-
кий. Після довшої промови виголосив міністер
військових справ сен. Каспшицький, який зая-
вив, що слід зважити грошові засоби поза бudge-
том на зброєння. Радів, що сенатори висували
проект внутрішньої позички на збільшення обо-
рони Польщі. Після обговорення розвизок зету-
ства. Сенат прийняв внесок сен. Серошевського
такого змісту: всі громадяни готові до найбіль-
ших жертв у справі оборони Польщі.

Після того сен. Терпиковський ареферував
бюджет міністерства справедливості. Міл. Міх-
ловський запропів, що внесе закони: про журна-
лістів, пресовий, про фондації і обвиняєть кон-
ти екекуції при менших залежностях. Після
дискусії над міністерством справедливості про-

мовляв теж сен. А. Горбачевський. Промовць со-
рушив справу виміру справедливості, яка має
бути доступна кожному громадянину. Вимір
утрудив статті 112 к. п. ц. про право вбогих.
Завдяки інтервенції появилися обійзми міністер-
ства справедливості, що за вбогу особу уважа-
ється родичу особи, яка користує з публічної до-
бродійності. Зате власника цієї моргенової пози-
ти розваленої хати вважає за людину, яка може
зплатити овлати.

Висока судові також і коморники теж утру-
джають вимір справедливості. У Сх. Галичині да-
ється в знаки коморники. Українців змушують
часто складати присяги в польській мові і не пере-
стерігається постанов про українську мову в су-
дівництві. Порушив справу усування українців
з судівництва і нотаріату, справу нотаріальних
карталів та справу денлісування і павперізації
авокатури.

Нині оба театри грають!

У ВЕЛИКИМ ТЕАТРИ
славна оперетка П. Абрагама

„Баль у Савою“

з І. Кульчицькою і К. Дембовським в гол. ролях.

У ТЕАТРИ РІЖНОРОДНОСТЕЙ знаменита
комедія, що тішиться невпинним успіхом
Буш Фекете:

„Трафіка пакі генералової“

Комуністи палять та грабують.

МАДРИД, 11. 3. ПАТ. Еспанський уря про-
голосив воєнний стан у Гранаді, де на таї загаль-
ного страйку дійшло до заворушень. Ввесь день
йшла стрілянина, 32 особи реней. Комуністич-
ні банди перебігали вулицями міста, підкладали
югонь під будинки та грабували, знищили те-
атр, кілька ресторанів і каварень та приватні
зони. Будинки католицьких щоденників здемо-
новані, а всі машини знищені.

У відповідь на проголошення воєнного ста-
ту, професійні союзи ухвалили вести діял за-
гальний страйк.

ДЕМЕНТІ.

МАДРИД, 11. 3. ПАТ. Урядові круги рішуче
заперечують чутки про те, буніто маніфестам
ні спалили катедри в Севільї та Толедо.

КІНО КОПЕРНИК

Herman Thinig — Christl Mardayn — Theo Lingen — Fritz Imhoff
та ін. чолові артисти в найнов. музичній комедії в німецькій мові п. н.

ПЕПІ

Прегарні мелодії Ральфа Беннінго.
Карти та білети віліного вступу, крім стисло урядових і редакційних, неважкі.

(Im weissen Rössl)

Як Відень Відень не було такої чудової і повної
гумору комедії.

Крім цього колірова гротеска

Управа Українського Академічного Комітету.

До Управи Українського Академічного Комітету для міжнародної інтелектуальної співпраці при Лізі Націй входять такі особи: голова Комітету д-р О. Колесса, ректор і професор Українського Вільного Університету у Празі та професор Карлового Університету у Празі; заступник голови Комітету д-р С. Смоль-Огоцький, професор Українського Вільного Університету у Празі; заступник голови Комітету А. Яковлів, професор Українського Вільного Університету у Празі; ге-

неральний секретар С. Сірополько, професор Українського Високого Педагогічного Інституту у Празі; члени Управи Комітету: 1) Л. Відецький, ректор і професор Українського Високого Педагогічного Інституту у Празі; 2) д-р Б. Матюшенко, професор Українського Вільного Університету у Празі; 3) К. Мацієвич, професор Української Господарської Академії в Подєбрадах; 4) В. Іванис, професор Української Господарської Академії в Подєбрадах.

„Перш за все не наслідуймо французів“.

РЕЗЕРВА БЕЛЬГІЙСЬКОЇ ПРЕСИ.

БРІССЕЛЬ, 11. 3. ПАТ. Великий шоленик „Ля Насіон Бельж“ ось як характеризує настрої гутешніх урядових кіл: „Розв'язка Сарро не подобається, бо він надто зарозумілий. Сарро видає війну, якої не думає вести; всі добре знають, що він не зможеться зі своєю дивізії, щоб боронити свого права. Настрої у Брісселі можна зясувати словами: перш за все не наслідуймо французів. Очі всіх звертаються до Лондону, бо з Женеві годі чогось путнього сподіватися. Ждемо на те, що скаже Лондон; здається, зробить все, щоб ввести Німеччину до Женеві. Ці тенденції сильно впливають на бельгійських державних мужів; вони однодушно твердять, що необхідно дійти до порозуміння, бо ніхто не хоче війни. Опісля застановляється над питанням, чи не краще обійтися без Німеччини і негайно заключити англо-франко-бельгійський союз.“

ФРАНЦІЯ МОЖЕ РАХУВАТИ НА БОЛЬШЕВІКІВ.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Вчора прийняв мін. Флан-ден совітського посла Патьомкіна, що офіційно підтвердив заяву, яку передше зло-

жив приватно, що ССР підтримуватиме Францію у її боротьбі на обсаду здемітаризованої полоси. Совітська делегація у Женеві вповні підтримуватиме французів.

І НА ПОЛЬЩУ.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. Алас повідомляє про півгодинну розмову мін. Фландена з польським послом Халовським, який підтвердив, що польський уряд рішучий додержати зобов'язань, що випливають з польсько-французького союзу.

НАРИЦКАВІША КНИЖКА
НАШОГО ЦЬОГОРІЧНОГО СЕЗОНУ

Ірини Вільде

ХИМЕРНЕ СЕРЦЕ

208 сторінок.

Замовляти в Адміністрації „Діла“. Порто 30 сот.

Ціна 1.50 сот.

Перемога сирійців.

НАЦІОНАЛІСТИЧНІ ДОМАГАННЯ
ПАТРІАРХА МАРОНІТІВ.

ДАМАСК, 11. 3. ПАТ. Більок арабських націоналістів стверджує, що заключив угоду з високим комісарем. У відозві проголошує перемогу націоналістичних ідей в Сирії та визнає купівлю, щоб закінчити страйк і відчинити крамниці. Французька влада оповістила загальну амністію для засуджених підчас недавніх заворушень. У Бейруті 7 послів доручило за посередництвом президента законодавчої палати меморіал високому комісареві, домагаючися конституції, заключення трактату між Ливаном і французьким урядом та впровадження Ливану до Ліги Націй. Посли домагаються розглянути ті точки на найближчій сесії парламенту, що відбудеться 17. березня.

Аріда, маронітський патріарх заявив у інтерв'ю, що домагається від французького уряду визнати незалежність Ливану на тих самих основах, що й Сирії.

ХОРІ ЖІНКИ осягають аживаючи природну гірку воду FRANCISZKA-JÓZEFA легке випорожнення при чому це получає не раз з надзвичайно добродійним дією на хорі органи.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Страйк трамваєвників у Лондоні покінчився; завтра привернуть нормальний рух.

Страйк обслуги вінд у Нью Йорку поширився на внутрішні ділянки міста. Страйкарі твердять, що унерухожено 4.000 домів, поліція — що лише 3.000.

Колишній парагвайський начальник воєн з війни проти Болівії, ген. Естігаррібіа утік літаком на аргентинську територію, тому що боявся, щоб новий уряд не поставив його під суд.

Австрійський уряд оголосив у комунікаті, що переговори з чеським прем'єром Годжею, який сьогодні вїхав в Відня були успішні. Переговори над торговельним договором дійшли майже до кінця і в цій справі оба прем'єри підписали протокол; посунали вперед також переговори про оживлення туристичного руху.

ГРИГОР СМОЛЬСЬКИЙ

(2)

ШКОЛА НОВАКІВСЬКОГО.

(Докінчення.)

В рр. 1928/9 наука йде далі, але вже без викладів. У 1929 р. третя з черги вистава учнів. У 1929—32 наука йде далі з тим, що старші малюють окремо або лише заходять до „Школи“. У жовтні 1930 р. перша вистава учнів на провінції в Коломиї, Стрию, Дрогобичі, Самборі, Перемишлі. Того самого року влаштовує Т-во Прихильників Українського Мистецтва загальну виставу в салях „Т-ва Штук Красних“. У 1932 р. друга вистава, в якій учні школи виступають організовано. У 1934 далі вистави на провінції: у Бережанах і Тернополі.

Ось і короткий огляд історії „Школи“.

Загальне число тих, що перейшли робітню Новаківського, довше чи коротше, доходить до 50. — Можна тут покласти запит, чому наука в Школі перервалася? На це я відповісти не треба. Раз тому, що не було органічних до того основ у нас, бо виключно з мистецтва трудно у нас жити, і нема в нас „торговлі“ (якщо так можна висловитися) образами, по третє такий „дух“ віє у нас будинок-то школа не потрібна. Вистава перенятися якимсь модерним, свіжим „ізмом“, а решту доповнюється ілюстраціями з журналів і зниклими. За весь той час „Школи Новаківського“ треба було просто бої за неї зводити. Стільки переповнень зверху і всередині, скільки енергії витрачено на ту боротьбу, що зовсім не йшла в парі з осяганням. Та це були початки! Були такі-то видержували лише рік і знову такі, що по кількох місяцях утікали.

Опозиція (де її нема?) поживилася відразу на Новаківського, як кепського вчителя, що наперує учнів і то ще, заки побачила перші рисунки учнів.

Чи це була зздрість, чи упередження до Новаківського, чи щось інше? Новаківський не був педагогом у загальному розумінні цього слова, оскільки він і лише він міг і мусів вести і

творити свою школу. Сталося це просто тому, що Новаківський це найвизначніша у нас мистецька індивідуальність, дотого ще утвердження саме тоді польською і жидівською критикою. До нього зголошувалися і вчилися вже раніше учні і то не лише українці, але жиди і поляки.

Історична практика показує, що молодого адепта мистецтва тягнуть не дидактичні і педагогічні вальори вчителя, але вальори суто мистецькі. Знана річ, що великі мистецькі індивідуальності завжди були лихими педагогами.

Входячи глибше у зміст слова малярська школа, насувається кілька питань. Що це за школа? До чого її прирівняти? Чи це школа в ідеологічному розумінні, яке прикладаємо до шкіл венецької, римської з часів Ренесансу, чи мінхенської, петербурської, чи краківської з останніх часів, — що наклали на малярів, які вижили з них, своєрідне для даного середовища і школи п'ятно? Чи був це тип індивідуальної школи мистців, як Рубенса, Делакруа чи Г. Моро? Чи Новаківський пропагував якийсь означений, теоретично оброблений напрям, як Андре Лют чи Леже, у Парижі? Чи врешті це простий збір учнів, яких лучать спільно пережиті літа науки в школі?

Сам Новаківський вчився у краківській Академії Мистецтва, переняв духом тої школи де дискусії ці оберталися довкола великих мистців Ренесансу і тодішніх професорів Академії: Матейки, Виспянського і Мальчевського. З того повстає у Новаківського зовсім окремий світ, в якому ідеї Ренесансу і про Ренесанс давно сплелися в нього з ідеями тодішньої польської духовної еліти, що мріяла про відбудову власної держави.

На школу і учнів глядів, як маляр-майстер з часів Ренесансу на своїх челядників, які переходили всі ступні навчання, починаючи від замітання робітні і змішування фарб.

З краківського середовища перебрав Новаківський погляд про замишлені ідеї величини, що світають самі собою і свої блиск розпорують на оточення; а прикладом того був Матейко. Виспянський. У такому піхолі до гіперболо-

хії у справах мистецьких крилося ззадалегід відмежовування себе оболонкою від оточення, перехід у неперушну догму, над якою не можна дискутувати. Це було подекуди причиною, що Новаківський не міг задовольнити тих учнів, які живо цікавилися новими течіями у західно-європейському малярстві. В цьому він мав багато спільних рис з малярем Густавом Моро, що теж мав учнів і вони утікали від нього: Матіс, Марке, Руа, Дерен... Моро захопаний, як і Новаківський, у Ренесанс, залишив цілий музей повних недокінчених картин, темою яких були міти з грецької історії і легенди з біблій старого і нового завіту.

Його бажанням було влити в учнів своїх класичні підстави малярства здорові, не руйнішні. Тому крім звичайної коректи рисунків, яку відбувалася кожного дня, показував ілюстрації великих мистців Ренесансу, давав пояснення давніх прикладів на живому моделі, сам рисував, звертав увагу на композицію, лінійку, перспективу, колір.

Коректу він дуже докладно і основно. Рисунки переходили за порядком, шталою від шталоги.

„Шість літ рисуйте, колір сам прийде. Як опануєте рисунку, зможете експериментувати, як кубісти, формісти чи футуристи. Боже боже, не зачинати від того, на чому вони, кубісти, кидають. Праця і ще раз праця, глибока, довга і передовсім щира; не для ефекту, не для тимчасового блиску, ані передчасного успіху!“

Коли зважити ще й те, що навчання в школі було цілком вільне, без примусу, що ні ніякі друковані свідчення з печатками і підписами числити не було можна, що перспективні прикладної натури як посала вчителя рисунків, були ніякі, що кожен міг перервати науку, коли хотів, далі зважити переповнені зверху і дуже часті нестерпні всередині, то щоб перейти цілий курс навчання і видержати при Новаківському до кінця, треба було багато сил, часу, нерів'я витратити, поконати багато упереджень. Та це вже лежало поза Новаківським, це тягнула маніла висока ідея, далека а зовсім близька!

Пресова конференція в Союзі Українок.

Головний Виділ Центрального Українського Жіночого Т-ва „Союз Українок у Львові“ скликав на день 10. березня ц. р. пресову конференцію для поінформування української преси про стан організації та умовини праці Союзу Українок. Голова С. У. п. М. Рудницька відкрила конференцію і віддала голос заст. голови п. М. Білинської, яка представляла фактичний стан організації С. У. У. краю в 74 філії С. У. з 4.200 членами і 714 кружків з околом 40.000 членок. Крім того є ще 83 жіночих секції при читальнях „Прогресу“, що не перейшли ще на статут С. У. Праця Головного Виділу розвивається у 8 секціях: організаційній, культ.-освітній, кооперативній, сільсько-господарській, фінансовій, мистецтвній, здоров'я, суспільної опіки та міжнародних зв'язків.

Голова С. У. п. М. Рудницька вядувала умовини праці, серед котрих працює С. У. Крім фінансових труднощів найбільше спиняє працю неприхильний підхід громадянства. Такий стан був під самах початків, від Н. Кобринської. Щодо жіночий конгрес у 1934. р. переломив нехиті громадянства.

Домчала С. У. — казала вона — робиться тепер шукати азоналі (?). У самому Т-ві не було фемінізму, на пиятком Льюва (а Яворія, Ходорів?). Значить, що С. У. робить політику. Чам є С. У.? Він є жіночий „Прогрес“, жіночий „Олімпічний Господар“, жіночий кооператив, товариський клубом, добродійним т-вом і т. д. Та це не вичерпує ще діяльності С. У. без решти. Він є виразником ідейних змагань 40.000 зорічано-го українського жіноцтва. С. У. є заступником інтересів українського жіноцтва, в головнім осередком жіночих сил, тереном, де проявляється активність українського жіноцтва. Хоч наше жі-

ноцтво бере живу участь у праці „Прогресу“, „Рідної Школи“, „Сільського Господаря“ й ін. тов., то на їх загальних зборах є жалюиво малий відсоток делегаток. Ціла енергія українського жіноцтва виявляється у С. У., на терені власної жіночої організації С. У. не тільки вчить, веде освіту, оформляє нац.-громадянське обличчя і світогляд нашого жіноцтва, але й висловлює їх.

Далі п. М. Р. впомянула, що хоч С. У. не хоче бути політичною партією і стоїть на принципі безпартійності, то проте має право висловлюватися в політичних справах загально-громадського значіння. Кажучи про недавні вибори, п. М. Р. зазначила, що рішення С. У. в цій справі не було персональне, а засадниче.

В дальшому признала п. М. Р., що С. У. попав у конфлікт з „частинною громадянством“, але з її висновків виходить, що С. У. має тепер труднощі не лише з політичними організаціями, але й із аполітичними, чисто господарськими установами.

У своїх висновках п. М. Рудницька кільк-кратно виступала проти „Діла“, при чому дозволена собі покликуватися м. ін. на випадкову привітну розмову з одним членом нашої Редакції, та ще й у тежиденційно перекрученій формі. Цей один момент слідчить про те, що „Діло“ п. М. Рудницької, яке головюю й довело до різних припирх подій однаково „на терені самого Союзу Українок, що й у прилюдній полеміці. Маючи на увазі саме такі недопускательні методи поведінки теперішньої голови Союзу Українок, „Діло“ не мавало можливим вислати на ту прозову конференцію свого заступника, хоч до самої організації С. У. ставилось і ставиться далі не-скрізь позитивно і прихильно.

В обороні заслуженого й ідейного товариства.

(З листів до Редакції).

Вельмишановний Пане Редакторе!

У зв'язку з появою в „Новому Часі“ з 5. III. ц. р. ч. 51. допису Студентської Секції у Станиславові п. н. „На маргінесі одного Крутянського Свята“ інше підписані товариства: Філія „Прогресу“ і Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи“ у Станиславові та член Комітету Крутянської Академії у Станиславові вважають за конче-не й відповідне подати до прилюдного відом-на отсе:

I. Підписані стверджують, що повиний, з ці-лості неправдивий допис скривав зовсім без-підставно й неслухняно муж. хор „Думка“ як сек-цію Філії „Прогресу“ у Станиславові.

II. Філія „Прогресу“ у Станиславові ствер-джує, що її секція муж. хор „Думка“ від початку свого заложення, себто від 6-ти літ, своєю на-скрізь ідейною, безкорисною і неспинною пра-цею зєднала собі симпатії всього українського громадянства не тільки Станиславова, але й окол-лиці; підчеркує, що нідою національне свято у Станиславові, зокрема Зеленосвяточні обходи, не проходять без видатної участі „Думки“, без котрої влаштування таких свят було б майже не-можливе.

Дальше Філія стверджує, що з ініціативи її силами „Думка“ від трьох літ відбувається при допомозі аматорського гуртка філії рікрічно в часі Зелених Свят „Академія Невідомого Стріль-ця“, з якої зберс дохід призначений на украї-нських інвалідів.

З огляду на недостачу матеріяльних засобів Філія не всілі заплатити для „Думки“ домівки на проби, як також не має засобів на придбання хороів потрібних нот і їх розписання, так, що хор мусить призибувати зі своїх виступів ког-деш для його існування фонди. Місячні видат-ки хору, як: домівка, опал, світло, обслуґа, за-купно й переписування нот, визичення фортепі-ану і т. д. є 15—20 зол. Крім цього спланує хор свій довг за закуплені за квоту 700 зол. націо-нальній строї.

Недавно відбулися Загальні Збори муж. хору „Думка“ і з представленого Філії звіту з діяль-ності хору виходить, що хор „Думка“ відбув у 1935 р. 142 проби й виступав 21 разів, з чого 15 разів у Станиславові і 6 разів на провінції. Хор має тепер 26 членів, у великій більшості реміс-ників і кількох селян, при чому з прикритістю тре-ба ствердити, що між членами „Думки“ нема ні-одного студента — члена Студ. Секції, з заходи, щоб приєднати їх до хору, безуспішні.

III. Тво „Повітовий Союз Кружків Р. III“ у Станиславові стверджує, що від 6-ти літ пере-водить хор „Думка“ майже виключно і зовсім безкорисно коляду у Станиславові. В 1935 р. хор „Думка“ перевів коляду не тільки у Станиславо-ві, але й на передмістях: Майзлі та Книгинин, при допомозі молоді місцевих читальнь, при чому дохід з цього річної коляди, закладований хо-ром „Думка“ на Р. III, приніс 480 зол. Хор „Дум-ка“ бере завжди видатну участь зовсім безкори-сно у всіх імпрезах Р. III, покривляючи тільки й виключно свої ефективні видатки.

IV. Підписані члени Комітету Крутянської А-кадемії у Станиславові: інж. Ізко Половнич — голова, д-р В. Хомин — скарбник, м-р Я. Микитюк — секретар і м-р М. Бараболяк, висказуючи велике здивування з приводу появи названого допису, стверджують, що подані там дані є зо-всім незгідні з правдою.

Щодо винигороди за участь „Думки“ у Кру-тянській Академії, то справа маєть так, що хор „Думка“ на прохання д-ра Чорненка погодився без ніяких застережень взяти участь у тій акаде-мії і зовсім не висував kwestії винигороди за ту участь. Лиш д-р Чорненко, що первісно займав-ся влаштуванням академії з власної ініціативи, знаючи, що „Думка“ має довгі й видатки, запро-ловував хороів як зворот їх видатків на льоту, коті і т. д. квоту 20 зол., на що хор без застере-жень погодився.

Дотично згадуваних „торгів“ представника „Думки“ з головою інж. І. Поповичем за запла-ту винагороди, чи „погроз“, що „Думка“ не бу-

де співати останньої точки програми й вірає а-кадемію та „про якихсь закладування поваги свята“, то голова комітету інж. І. Попович і скарбник Комітету д-р Володимир Хомин, що о-собисто виплатили представникові „Думки“ за-прокновану квоту 20 зол., довідніся про це швидко з допису після його появи в пресі і свідка-ми такого інциденту не були, бо такого інциденту взагалі не було.

Зрештою підписані члени вважають виплату тої квоти для „Думки“, як зворот ефективних видатків, зовсім слушною, так само, як слушний був видаток за салю українському „Соколові“ — 45 зол., „Стан. Бонном“ за фортепіан — 1250 зол. та за малювання декоративні сцени — 30 зол., при чому на ліквідаційному засіданні Комітету, м-р Микитюк висловив членам Комітету-студен-там, що це тільки ефективні видатки хору. До-пис помістив Студ. Секція без відома Комітету й голови.

Хор „Думка“ зв'язався зі свого завданням, міг найкраще і своїм виступом підіс велич Ака-демії, а своєю працею (1 місяць проб трічі в тиждень тоді, коли деякі члени хору ходять на проби з поблизьких сіл 10—12 км!) дав незбіг-тий доказ, що йому не байдужа велич і пам'ять Крутянських Героїв. Цього з прикритістю не мо-жуть члени Комітету Крутянської Академії ска-зати про деяких членів Студ. Секції, що мали розписати по домах білети і цим чином призи-нитись до більшого матеріяльного успіху свята на добродійні цілі, однаке вони того не зроби-ли, за що повинні були вони власне удостоїтися прилюдного осудження в пресі.

Яка прикра, але правдива дійсність „для сто-рожів культу Крутянських лихварів на ґрунті Станиславова“!

Подаючи оце до загального відомо, підписа-ні установи й поодинокі громадяни бажають у цей спосіб дати повну моральну сатисфакцію хо-рою „Думка“ за крикду, заподіяну йому зга-ним дописом — товариству, що своєю безупин-ною ідейною працею і загально відомою дисци-пліною зеднало собі загальне призначення всього станиславського громадянства.

Дякуючи Вам, Вш. Пане Редакторе, за помі-щення цього висноження, остаємо з правдивою й належною пошаною:

ЗА ВИДІЛ ФІЛІЇ „ПРОГРЕСУ“:

Д-р Ю. Олесницький в. р. — голова.
М-р М. Кушнір в. р. — секретар.

ЗА ВИДІЛ П. С. К. „Р. III“:

Д-р К. Воевідка в. р. — голова.
Інж. І. Семичук в. р. — за секретаря.

ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ „СВЯТА КРУТ“:

Інж. І. Попович — голова, д-р В. Хомин — скарб-ник, м-р Я. Микитюк — секретар, м-р М. Барабо-ляк — член Комітету і д-р О. Чорненко.

Українська музика у Відні.

8. лютого 1936. р. у віденській „Україні“, у клубовій салі, відбувся вечір української модер-ної музики.

Ідеал влаштування згаданого вечора, такого необхідного для пропаґанди чужинцям нашого музичного мистецтва, належить нашам відомим на тому полі діячам — піаністці п. Дарі Гор-динської-Каранович та проф. Б. Бережницькому (челю).

Співацтвавав з ними проф. К. ф. Балц (скрипка). У програму входили твори: Н. Нижан-ківського: Тріо (фортепіан, скрипка і челю); В. Барвінського: Пісня (Од, де спіли місяченьку) і варіації з фугою на тему козацької пісні на фор-тепіан; В. Косенко: Соната для челі й фортепі-ану; М. Колесса: Картинки з Гвицуваними — фор-

тепіан; Л. Ревуцький: 4 прелюдії — фортепіан; В. Барвінський: Варіації на українську тему — чело-фортепіан.

Вечір відкрива вступним словом (у відм. мо-ві) анам у Відні рецитатори п. Марія Льюва Райнер.

Вступне слово — написане автором цих ряд-ків — познайомило присутніх чужинців із роз-витком української музичної культури від її по-чатку аж до сучасності з оглядом творчості ком-позиторів, виконуваних у цей вечір.

У концерті була представлена творчість ком-позиторів а усіх наших земель.

Слухаючи гру піаністки п. Дарі Гординської-Каранович маємо враження, що вона музичує сама для себе і що не для якої найбільш насолоди.

— Страйк текстильних робітників у лодзькому промислі поширився до великих розмірів, об'єднавши майже увесь волококопний промисел. Станули всі фабрики числом 722. В самій Лодзі страйку

90.000 робітників, на терені ладзької округи 35.000, отже разом около 125.000 робітників. До сі не порушено ніде спокою.

Протиналіські заворушення вибухли у Пширку, п.в. Радом. На переломі Захента пришло до білки між жиди і християнами, причому абило по обох сторонах дві особи, а кілька осіб вийшло по-турбованим. Поліція привернула порядок. — Великі протиналіські заворушення були в Чернівцях, де один студент жид узарив у лице професора університету, румуна. Обурені студенти румуни побили тяжко цього студента, опісля били жидів по місті.

Новий спосіб поборювати вуличних злодіїв, рішила ввести управа м. Варшави. Це американська система, що принесла за океаном незлічені успіхи. Злодія, придержаного за крадіж на прилюдному місці, піднімає показує прохожим, причому називає його ім'я і прізвище та карту його кар'єри. Таким чином публіка, бачучи напівголого злодія, зможе його опісля пізнати і довести. Цю систему асде поліція вже в найближчому часі.

Кожний повинен писати спомини. Управа міста Лінбурга звернулася до всіх мешканців із закликом, щоби писали свої спомини й складала до міського архіву. Спомини будуть оголошені друком аж до 50 літ, гарантуючи аж до того часу тайну щодо змісту цих документів. За прикладом Лінбурга оголосило подібний заклик кілька інших німецьких міст.

Кінотеатри РАЙ і СВІТ висвітлюють ще тільки кілька днів безсмертний фільм, архитвір п. н. НЕДОКІНЧЕНА СИМФОНІЯ. В гол. ролі Марта Егерт.

Бать закладає фабрику штучного шовку в Чехословаччині. Довідуюсь, що Бать дістав дозвіл Міністерства Промислу і Торговлі в Чехословаччині заложити фабрику штучного шовку під фірмою „Світ С. А.“ в Батові. Закладовий капітал 1 млі. кч. і фірма буде належати до концерну Батя. Продукція фабрики має покривати виключно запотребування величезних заводів Батя у Заїмі, до виробу вливних панчів. Бать намірає також у найближчій будучині заложити велику ховачину фабрику до виробу спеціальних хемікалій, потрібних для його концерну.

Жіночі недуги. Творці класичних пірочників, що зговорюють жіночі недуги, підносять користь дітям природної гіркої води P. ANCISZKA JÓZEFA також в обсягу своєї практики.

3 театру.

ТЕАТР „ЗАГРАВА“: ГОЛГОТА, містерія, опрацьована М. Лужницьким.

Театр „Заграва“, ставлячи в Коломиї п'єсу містерію „Голгота“ в опрацюванні Меріам-Лужницького, щасливо розв'язав найбільше питання, лише може і не найважливішу проблему існування українського театру: як притягнути до нього широку масу глядачів. Чи почування, яке тягне людей на таку виставу, виключно театральне, чи навпаки: тільки релігійне, чи може вонось перемішане — не знаємо. Та все-ж, едаючи зогненні злики почувань поодиноких людей в одне святе подумя, сповняє така вистава завдання релігійної містерії.

Релігійна містерія, як особливий рід драматичного твору, має в собі невіддільні від своєї суті корисні та некорисні для автора й актора риси. Нав'язуючи до релігійних почувань, легко вловити воча душу глядача у вібрацію зворушення. Догматично і традиційно тісно визначені межі сюжету обмежують з другого боку значно свободу автора й актора. При п'єсній містерії значну трудність творить характер головної особи, який з огляду на свою божу природу знаходиться одначе межами людської гри. Коли, як зазначає Метерлінк, „де, де з'являється мудрець, кічається драма“, — то тим більше можна це сказати про Богочоловіка.

Святість постаті Христа, підкреслена претварною грою Блавацького, означалася в композиції містерії так виразно, що мало залишилось для передачі людського терпіння. Вата трагізму персонувалась рідше на постаті Юди, яку автор „адмірно ускладнив, пояснюючи його зраду і жадобу гроша і бажанням помсти за якісь людські несповнені надії, підданні Сатаною „ахилом до ала, та ще якимсь внутрішнім переконанням, що зрада Месії чейже не зможе нанести справжньої шкоди. Проте Юда (Рудакевич) зумів зграти свою роль так імовірно, що осердечливі глядачі були певно забули, що це поє та могли

Хто цінить здоров'я

має завжди Аспірин у запасі. Аспірин є тепер вироблюваний в краю. Як знає, що продукція відбувається на підставі приписів фабрики „Баєр“ є на опакуванні і таблетках баєрівський хрест, що забезпечує чистоту і тотальність препарату

АСПІРИНИ

Можна дістати у всіх аптеках

Ціна за 6 табл. тепер уже тільки 90 сот., за 20 табл. зод. 2.25

були почастивати його необхідним прочуханом. Трагедія ані в людини, доповнилася трагедія малодушності, дуже безпосередньо віддана у оціні відречення Петра — Боровиком.

Режисер В. Блавацький, користаючи із зразків релігійного маларства, та подбавши за гарні костюми, старався яко мота добавляти та по місцеві передати абірні сцени. Що світляним ефектам недостатньо інколи відтіла неадекватно, легко повелити собі провінційальним улаженням сцени. Декорації Боровика гарні, може тільки денеде зелень дерев, як на гарячу крапну, надто соковита.

О. Кульчицький.

3 кіна.

КІНО „ПАЛІС“: „ДАВИД КОПЕРЦІЛЬД“.

Архитвір Дікенса, що є частиною його автобіографією, переробив на фільмовий сценарій великий англійський письменник Хью Волпол, скоротивши повість головню в тих місцях, які показують англійську школу Дікенсової доби в чорному світі. І так повість ця така велика, що не можна би її вмістити в розміри нормального кінового сеансу. Фільма відтворена з великою пошаною для тексту, не порушуючи його ніякому, при співучасті першорядних артистів. Епоха Дікенса передана з подібною добайливістю в одягах і манерах; навіть старий Лондон із дерев'яними домами та дитячими оживає так, як його описав великий письменник. Сцени — короткі, неперетячені, щоб не томили і залишають глядачеві повне враження і можливості картини. Той, хто не читав повісті Дікенса, може на підставі фільму дуже добре зрозуміти, в чому її сила. Дитячі роки Коперцільда можуть витиснути сльозу в неодному глядачеві, прегарні типи так і живуть перед очима. Малого Коперцільда грає Фреді Бартоломью, відомий нам уже як синок „Анни Каренїни“; не маємо ні на хвилину враження, що це артист так природно поводить, плаче, попадає в розпукку та захоплюється. Дві молоді жіночі ролі поділені між Мейдж Іванс і Маргариту О'Салівен. Бачимо теж відомих старших акторів Лайонеля Беррімора і Люїса Стона. Всі типи цікаві, виразні, деякі незрівняні. Фільма залишає велике естетичне враження.

ДИВОГЛЯДИ.

1936 ЦЕ 44 ДО КВАДРАТУ.

Директор Фізикального Інституту в Пенсильванському Університеті О. П. Ле Галлі придумав для математиків на цей рік альгебру до квадратів. Цифра 1936 це цифра 44 піднесена до квадрату. Від часу християнської ери було всього таких 44 роки, яких цифра давала піднесено до квадрату іншою цифрою. Останніх п'ять дат, що відповідають квадратам цифр 43, 42, 41, 40 і 39 це роки 1849, 1764, 1681, 1600 і 1521. Найближчим роком, з якого буде можна витягнути квадратний корінь буде рік 2025 (45 піднесене до квадрату). Роки, які відповідатимуть квадратам від цифри 46 до 50 будуть такі 2116, 2209, 2304, 2401 і 2500. Хто студіює історію та астрономію може на підставі різних минулих подій або ходу зв'язд зайнятися ворожбою, під яким знаком проміне 1936 р.

СВІТ В ОЧАХ СЛІПОЇ, ЩО ПРОЗРІЛА.

25-літня англія Магда Брюер була сліпа від уродження. Цими днями зробили їй у Львівській операції очей і вона прозріла. Коли глянула на світ, сказала, що уявляла собі людей зорішими, більшими, чистішими. Тільки цвіт зробив на неї таке сильне враження, що заплакала з радості. Так само була захоплена емоційними барвистими птахами, які побачила в Зоологічному Саді. Їй видались їй меншими, як бачила їх у своїй уяві на підставі описів і зображень, аніж вона — носорогів, бо так

повинні би виглядати справжні звіри. З кіна зійшла розчарована, бо на екрані все тільки сіре, безбарвне, а на вулиці повно колорів.

Спорт.

КОМУНІКАТ СУБРЕФЕРАТУ СПОРТОВИХ ГОР ЛЬВІВСЬКОЇ ОКРУГИ.

Повідаємо, що в суботу і в неділю 14.—15. і 21.—22. березня ц. р. відбудуться шкільно-юнацькі змагання А. класи мужчик і жінок за мистецтво Львівської Округи. Змагання відбудуться в селі Соколи-Батки (Руська ч. 20) у популярних годинах.

5 МІЛІОНІВ ЛЕШЕТАРІВ В ЯПОНІ.

Лешетарський спорт в Японії робить великі поступки. Японський лешетарський союз оголосив офіційно, що цей спорт управляє 5 мільйонів осіб. Головним лешетарським тереном Японії є північна частина острова Гоккайдо, де відбувалися тепер коло 30 скочень. Лешетарський спорт є обов'язковим предметом у народних школах. Під лешетарським урявом кол лешетарське приладдя дуже поширилося, що й причиною до розвитку лешетарства. І так лешети для дітей коштують в Японії усього 3 і пів зол. Лешетарський сезон в Японії тягнеться від половини листопада до половини червня. В сезоні організують систематично спеціальні дорослі поїзди на лешетарські терени.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

SLOVANSKY PREHLED, Praha, uhor 1936. R. XXVIII.

№ 2.

DZIENNIK ROZPORZADZEN gminy król. stol. miasta Lwowa. Lwów, 1. marca 1936. R. V. № 5.

Листування Редакції.

Вп. Дописувачеві з Турки: На обіжні кореспонденції чекаємо!

OLEUM PETRAE

„Glimar“

До гігієни волосся

Очищена нафта, зовсім без запаху, скоро висихає.

Усуває радикально парик, зміцнює волосся, має всі прикмети знаменитого косметичного засобу.

Заступників шукаємо.

„Glimar“

Скла з обм. впа.

Львів, ул. Баторія 26.

За оголошення редакція не відповідає.

З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10